

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 338.23; 338.1
JEL Classification: O3; D20; E20; F6; F20

ДЕТЕРМІНАНТИ ТА ІМПЕРАТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

© 2018 БОЧАРОВА Ю. Г.

УДК 338.23; 338.1
JEL Classification: O3; D20; E20; F6; F20

Бочарова Ю. Г.

Детермінанти та імперативи розвитку інноваційної інфраструктури національної економіки в умовах глобалізації

У статті систематизовано підходи до класифікації факторів (детермінантів) розвитку інноваційної інфраструктури. Визначено, що найбільше теоретичне та практичне значення має класифікація детермінантів інноваційної інфраструктури на основі синтезу критеріїв позиції та специфіки. На основі запропонованого підходу до класифікації факторів інноваційної інфраструктури визначено універсальні зовнішні фактори, універсальні внутрішні фактори, специфічні зовнішні фактори, специфічні внутрішні фактори розвитку інноваційної інфраструктури. Найважливішими універсальними зовнішніми факторами, що мають багатовекторний, системний вплив на розвиток інноваційної інфраструктури країни на сучасному етапі розвитку світової економіки та міжнародних економічних відносин, є: 1) перехід від промислового до постіндустріального суспільства та, як наслідок, активний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, інноваційної діяльності; 2) глобалізація, що супроводжується зростанням глобальної взаємодії, зміною характеру взаємозалежності країн (неозалежність) та ін. Найважливішими зовнішніми факторами розвитку інноваційної інфраструктури є стан, особливості та потенціал розвитку національної інноваційної системи, ефективність державної інноваційної політики та фінансова підтримка. Найважливішими універсальними внутрішніми факторами розвитку інноваційної інфраструктури є стан і особливості її архітектури. Найважливішими внутрішніми факторами розвитку інноваційної інфраструктури є стан та особливості розвитку окремих елементів інноваційної інфраструктури. На основі аналізу детермінантів та особливостей контексту розвитку інноваційної інфраструктури визначено імперативи її розвитку в умовах глобалізації.

Ключові слова: фактор, детермінант, імператив, інноваційна інфраструктура, глобалізація.

Рис.: 1. Бібл.: 23.

Бочарова Юлія Геннадіївна – кандидат економічних наук, доцент, директор, навчально-науковий інститут економіки та підприємництва, Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського (вул. Трамвайна, 16б, Кривий Ріг, 50005, Україна)

E-mail: bocharova@donnuet.edu.ua

ORCID: 0000-0002-4829-8948

УДК 338.23; 338.1
JEL Classification: O3; D20; E20; F6; F20

Бочарова Ю. Г. Детермінанти та імперативи розвитку інноваційної інфраструктури в умовах глобалізації

В статье систематизированы подходы к классификации факторов (детерминантов) развития инновационной инфраструктуры. Определено, что наибольшее теоретическое и практическое значение имеет классификация детерминантов инновационной инфраструктуры на основе синтеза критериев позиции и специфики. На основе предложенного подхода к классификации факторов инновационной инфраструктуры определены универсальные внешние факторы, универсальные внутренние факторы, специфические внешние факторы, специфические внутренние факторы развития инновационной инфраструктуры. Важнейшими универсальными внешними факторами, имеющими поливекторное, системное влияние на развитие инновационной инфраструктуры страны на современном этапе развития мировой экономики и международных экономических отношений, являются: 1) переход от индустриального к постиндустриальному обществу и, как следствие, активное развитие информационно-коммуникационных технологий, инновационной деятельности; 2) глобализация, сопровождающаяся ростом глобального взаимодействия, изменением характера взаимозависимости стран (независимость) и др. Важнейшими внешними факторами развития инновационной инфраструктуры является состояние, особенности и потенциал развития национальной инновационной системы, эффективность государственной инноваци-

UDC 338.23; 338.1
JEL Classification: O3; D20; E20; F6; F20

Bocharova Yu. G. Determinants and Imperatives of the Innovation Infrastructure Development in the Context of Globalization

The article systematizes approaches to classifying factors (determinants) of the innovation infrastructure development. It is determined that the classification of the innovation infrastructure determinants based on the synthesis of position and specificity criteria has the greatest theoretical and practical value. Using the proposed approach to classifying factors of innovation infrastructure, there determined universal external factors, universal internal factors, specific external factors, specific internal factors of the innovation infrastructure development. The most important universal external factors that have a multi-vector, systemic influence on the development of a country's innovation infrastructure at the current stage of the development of the world economy and international economic relations are: 1) the transition from an industrial to a postindustrial society and, as a result, the active development of information and communication technologies; 2) globalization, accompanied by an increase in global interaction, changes in the nature of the interdependence of countries (neodependence), etc. The most important for the innovation infrastructure development external factors are the condition, features and potential of the development of the national innovation system, the effectiveness of the state innovation policy and financial support. The most important for the innovation infrastructure development universal internal factors are the condition and features of its architecture. The most important for the in-

онной политики и финансовая поддержка. Важнейшими универсальными внутренними факторами развития инновационной инфраструктуры является состояние и особенности ее архитектуры. Важнейшими внутренними факторами развития инновационной инфраструктуры является состояние и особенности развития отдельных элементов инновационной инфраструктуры. На основе анализа детерминант и особенностей контекста развития инновационной инфраструктуры определено императивы ее развития в условиях глобализации.

Ключевые слова: фактор, детерминант, императив, инновационная инфраструктура, глобализация.

Рис.: 1. Библ.: 23.

Боcharова Юлия Геннадьевна – кандидат экономических наук, доцент, директор, учебно-научный институт экономики и предпринимательства, Донецкий национальный университет экономики и торговли им. М. Туган-Барановского (ул. Трамвайная, 16б, Кривой Рог, 50005, Украина)

E-mail: bocharova@donnuet.edu.ua

ORCID: 0000-0002-4829-8948

novation infrastructure development internal factors are the condition and specific features in the formation of individual elements of the innovation infrastructure. Based on the analysis of the determinants and specifics of the context of the innovation infrastructure development, the imperatives of its formation in the context of globalization are determined.

Keywords: factor, determinant, imperative, innovation infrastructure, globalization.

Fig.: 1. Bibl.: 23.

Bocharova Yuliia G. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Director, Educational and Scientific Institute of Economics and Entrepreneurship, Donetsk National University of Economy and Trade named after M. Tugan-Baranovsky (16b Tramvaina Str., Kryvyi Rih, 50005, Ukraine)

E-mail: bocharova@donnuet.edu.ua

ORCID: 0000-0002-4829-8948

Постановка проблеми. Турбулентність і високий рівень невизначеності в умовах глобалізації, процеси трансформації та модернізації, закладені в основу процесу розвитку його природою, значення інноваційної інфраструктури для забезпечення інноваційного розвитку національних економік, значний позитивний вплив інновацій на всі сфери життєдіяльності суспільства визначають необхідність постійного корегуючого впливу з боку керуючої системи і, як наслідок, постійного моніторингу, урахування факторів та імперативів, які супроводжують розвиток інноваційної інфраструктури.

Незважаючи на значний інтерес як з боку українських, так і зарубіжних учених до проблем інноваційного розвитку, розвитку національної інноваційної системи, існуючий прямий логічний зв'язок особливостей їх динаміки і стану інноваційної інфраструктури, сьогодні дослідження, що спрямовані на вивчення сутності, факторів, що чинять вплив на стан та особливості розвитку інноваційної інфраструктури, особливо імперативів розвитку інноваційної інфраструктури, практично не проводяться, є дуже фрагментарними, а отже, сьогодні існує нагальна потреба теоретичного осмислення як проблеми інноваційної інфраструктури в цілому, так і детермінантів та імперативів її розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як зазначають С. Єгембердієва, Т. Азатбек, А. Арінова, найбільш значущими факторами розвитку інноваційної інфраструктури є: внутрішні витрати на дослідження та розробки; кількість створених і використаних нових технологій та об'єктів техніки; обсяг експорту інноваційної продукції; внутрішні витрати на обладнання, кількість дослідників із науковими ступенями [1, с. 343].

А. Сафронова, своєю чергою, доходить висновку, що основними факторами розвитку інноваційної інфраструктури є «наявність великих університетських дослідних центрів, які виступають і як в ролі виробників «Знань», так і в ролі постачальників висококваліфікованого персоналу, мобільність робочої сили, доступ до інвестицій, технологічні можливості, підприємницька активність і менталітет» [2, с. 42].

А. Вахід доходить висновку, що основними факторами розвитку інноваційної інфраструктури є «технологічна

спроможність», «абсорбційна здатність», стан та особливості розвитку національної інноваційної системи [3].

Г. Іцковіц висловлює думку, що основними факторами розвитку інноваційної інфраструктури як складової національної інноваційної системи є усвідомлення суспільством необхідності інноваційного розвитку, консенсус у пріоритетах, висока якість всіх ступенів освіти, високий рівень фінансування науки (3–5 % від ВВП), відсутність адміністративних бар'єрів для ведення бізнесу та трансферу технологій, забезпеченість економіки фінансами, дружність до інновацій правової, фінансової та податкової систем [4].

Дж. Фурман, М. Портер, С. Стерн, розглядаючи інноваційну інфраструктуру як складову національного інноваційного потенціалу, доводять висновок, що на стан та особливості розвитку інноваційної інфраструктури країни впливають стан та особливості розвитку людського капіталу, наявності у країні; обсяги фінансових ресурсів, що спрямовуються на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР); політика щодо оподаткування НДДКР; політика щодо розвитку та надання фінансової підтримки освіти та професійній підготовці; стан та особливості захисту інтелектуальної власності; рівень включення у міжнародні економічні відносини, у тому числі в міжнародну торгівлю; технологічна складність [5, с. 906].

Авторський колектив роботи «Collaborative Economies. Promising Practices in Building Innovation Infrastructure: the Role of Innovation brokers» доходить висновку, що основними факторами розвитку інноваційної інфраструктури є наявність і якість спеціалізованих послуг для товарів, що надаються у країні, доступ до капіталу [6, с. 11].

Таким чином, на сучасному етапі розвитку наукової думки не існує загальноприйнятого переліку факторів (детермінантів) розвитку інноваційної інфраструктури, що значно ускладнює як подальший розвиток теорії інноваційної інфраструктури, інноваційної економіки, так і державне управління у цій сфері.

Постановка завдання. Мета цього дослідження полягає у спробі теоретичного узагальнення, систематизації, визначення детермінантів та імперативів розвитку інноваційної інфраструктури в умовах глобалізації. Слід

зазначити, що під інноваційною інфраструктурою у широкому значенні розуміється керована система, що виступає умовою, інструментом, результатом розвитку керуючої системи (національної економіки), визначає особливості її інноваційного розвитку шляхом детермінуючого впливу на стан та особливості розвитку національної інноваційної системи, інноваційного процесу, інноваційної діяльності, інноваційного підприємництва та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз джерел [1–8] дозволяє стверджувати, що усю сукупність факторів, що чинять вплив на розвиток інноваційної інфраструктури, можна розділити на 10 груп, виділених на основі таких класифікаційних критеріїв: 1) рівень формування (глобального рівня, макrorівня, мезорівня, мікрорівня); 2) позиція (положення) відносно інноваційної інфраструктури (зовнішні (екзогенні), внутрішні (ендогенні)); 3) ступінь контрольованості (неконтрольовані, контрольовані); 4) тривалість впливу (короткострокові, середньострокові, довгострокові); 5) ступінь передбачуваності (випадкові, закономірні); 6) вектор впливу (деструктивні фактори, конструктивні (ті, що впливають позитивно)); 7) сфера (галузь) формування (економічні, соціальні, виробничі, культурні та ін.); 8) характер впливу (фактори прямого впливу, фактори непрямого впливу); 9) сила впливу (ті, що сильно впливають; ті, що впливають помірно; ті, що практично не впливають); 10) специфіка (специфічні та загальні (універсальні) фактори).

Найчастіше у науковій літературі та на практиці, незалежно від предмета та об'єкта дослідження, для класифікації та систематизації факторів, що впливають на об'єкт, що вивчається, використовують критерій позиції та спе-

цифіки або їх поєднання (універсальні зовнішні фактори, універсальні внутрішні фактори, специфічні зовнішні фактори, специфічні внутрішні фактори).

Використання синтезу критеріїв позиції та специфіки дозволяє стверджувати, що найбільш значущими універсальними зовнішніми факторами, які чинять різновекторний, системний вплив на розвиток інноваційної інфраструктури країни на сучасному етапі розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин, як свідчить аналіз джерел [1; 2; 4–20], є:

1. Перехід від індустріального до постіндустріального суспільства, як наслідок, активний розвиток інформаційних і комунікаційних технологій, інноваційної діяльності. Так, якщо у 2000 році нараховувалося 360 млн глобальних користувачів Інтернету, то в 2012 р. – 2,4 млрд. За 2013–2015 рр. увітлібуло створено 90% цифрових даних. Глобальна вартість «арр есопому» складає 151 млрд дол. Середня «тривалість життя компаній» скорочується. Так, відповідно до S&P 500 Index середня тривалість життя компаній: у 1937 р. – 75 років; 2011 р. – 15 років; 2025 р. – 5 років. Збитки компаній від кібернетичних атак складають від 300 мільярдів доларів США до 1 трильйона доларів США в глобальних збитках компаній [12, с. 22–25].

2. Глобалізація, яка супроводжується:

2.1. Посиленням глобальної взаємодії. При цьому слід зазначити, що під взаємодією доцільно розуміти процес впливу об'єктів один на одного, їх взаємну обумовленість та взаємозв'язок [21–23], основними формами взаємодії є: співробітництво (неантагоністична взаємодія, конфлікт інтересів відсутній), конкуренція (антагоністична взаємодія, конфлікт інтересів має місце (рис. 1).

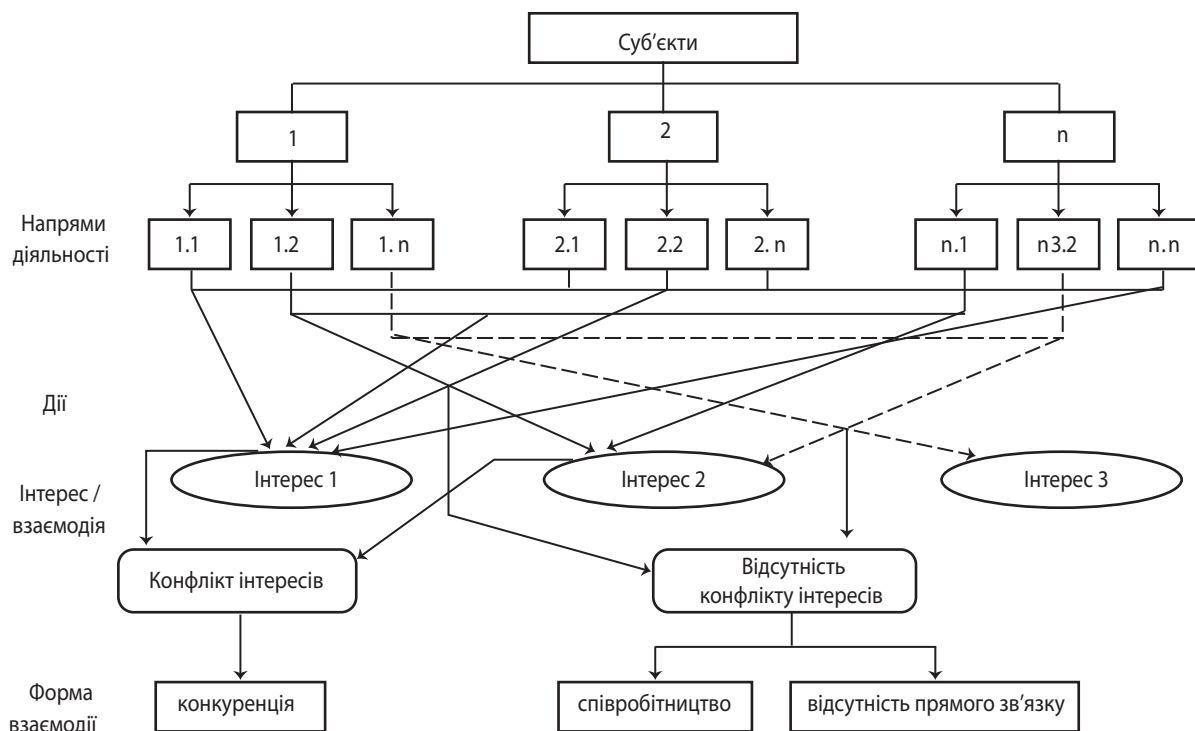

Рис. 1. Механізм визначення форми взаємодії суб'єктів

Джерело: сформовано автором

На сучасному етапі розвитку світового господарства та міжнародних економічних зв'язків фіксується нарощення як партнерських, так і антагоністичних форм взаємодії. Так, незважаючи на розвиток інтеграційних процесів у світі (розвиток інтеграційних угруповань (кількісні та якісні прояви), підвищення рівня глобальної взаємозалежності країн [13], запровадження та дотримання рядом країн глобальних програм, стратегій розвитку (наприклад, глобальна стратегія розвитку, яка розроблена на період до 2030 року, включає 17 цілей та 169 задач, на досягненні та вирішенні яких буде сфокусовані спільні дії країн-членів ООН [13]), як свідчить аналіз результатів досліджень Гейдельберзького інституту з вивчення міжнародних конфліктів [14], протягом 2005–2017 рр. суттєво підвищився рівень конфліктності у світі.

Так, якщо у 2005 р. у світі було зафіксовано у цілому 249 конфліктів, то у 2017 р. – 385. Отже протягом зазначеного періоду кількість конфліктів у світі збільшилася на 136 од. Водночас, як свідчать результати досліджень експертів KPMG International та Mowat Centre при Школі публічної політики та державного управління Університету Торонто [12], глобальна торгівля як частка ВВП збільшилась з 40 % у 1980 р. до 63 % у 2011 р. Згідно з прогнозами глобальне зростання торгівлі продовжуватиметься на рівні приблизно 5 % річних до 2030 р. У період із 1980 до 2011 рр. глобальні іноземні прямі інвестиційні акції збільшилися в п'ять разів у складі ВНП з приблизно 6 % до 30 %. 80 % торговельних угод, що сьогодні діють, були введені у 1990 р. Очікується, що азіяська частка глобального експорту майже подвоїться до 39 % до 2030 р. [12, с. 26–28].

На фоні зазначеного вище досить логічно, що сьогодні спостерігається одночасно як міжнародне співробітництво, так і конкуренція у розвитку інноваційної інфраструктури. При цьому міжнародне співробітництво у розвитку інноваційної інфраструктури є одночасно складовою, фактором та інструментом розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва, обумовлене необхідністю значних обсягів інвестицій, високою ризиковістю інвестицій у об'єкти інноваційної інфраструктури, наявністю інноваційного розриву між країнами. Міжнародне співробітництво сприяє розвитку не лише національної інноваційної інфраструктури, але й глобальної.

Міжнародна конкуренція у розвитку інноваційної інфраструктури є складовою, фактором та інструментом національної політики забезпечення конкурентоспроможності, інноваційного розвитку країни в умовах глобалізації, обумовлена наявністю інноваційного розриву між країнами, значенням інноваційної складової для забезпечення розвитку, зростання та конкурентоспроможності країн в умовах глобалізації.

2.2. Зміною характеру взаємозалежності країн (неозалежність), яка знаходить прояв у поліваріантності, різнопорядкованості, складності, ієрархічності, децентралізованості, багаторівневості зв'язків і породжуваних ними наслідків, що продукуються не лише державами, але й іншими суб'єктами глобальної економіки [20, с. 15]. Так, сьогодні фіксується як посилення асиметричності та диспропорційності розвитку між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються («показник глобального нерівності, вимірю-

ваний за коефіцієнтом Джині, збільшився з 47 % у 1980 р. до майже 53 % у 2000 р. Нерівність у доходах всередині країн також посилюється в більшості з них за цей період: з початку 80-х років ХХ ст. по 2005 р. нерівність в доходах збільшилася в 59 з 114 країн, по яких є дані, і зменшилася в 40 з таких країн» [17, с. 9]), зміна центрів сили – збільшення впливу країн, що розвиваються, на глобальну економіку; лібералізація торгівлі, економічних реформ і більш вільний рух капіталу та технологій з розвинутих країн до країн, що розвиваються, перетворення економіки країн, що розвиваються (які включають Китай, Індію, Бразилію, Росію, ПАР, Мексику, Індонезію та інші країни), на важливих гравців у міжнародному фінансовому секторі [12]. За прогнозами, на країни, що розвиваються, буде припадати 57 % світового ВВП до 2030 р. Країни, що розвиваються, до 2025 р. стануть домом для 440 міст, що зростають дуже швидко і генерують світовий ВВП. До 2030 р. на Китай та Індію припадатиме 35 % населення планети та 25 % світового ВВП. Сьогодні на країни, що розвиваються, припадає 37 % обсягів світової торгівлі. На країни південної півкулі припадає приблизно половина із зазначеного обсягу грошових і товарних потоків. Прогнозується, що у найближчій перспективі обсяги придбання іноземних компаній китайськими фірмами подвоюються, а до 2020 р. можуть збільшитися вчетверо [12, с. 34–37]. Як зазначає Паскаль Ламі (Генеральний директор СОТ), «нові економіки... вже не дотримуються визначених для них правил та політик. Ці країни сьогодні дедалі потужніше впливають на тенденції та обсяги міжнародної торгівлі, створюючи нові канали пропозиції та попиту та отримуючи нові важелі впливу у міжнародних організаціях» [12, с. 36].

Таким чином, сьогодні глобальна взаємодія, взаємозалежність (яка знаходить прояв як у розвитку та ескалації глобальної конкуренції, так і посиленні міжнародного співробітництва) характеризуються:

- радикальним розширенням числа учасників, їх зміною (глобалізація супроводжується появою нових акторів міжнародних економічних відносин (транснаціональні корпорації (ТНК), інтеграційні об'єднання, міжнародні організації та ін.);
- різнорівневістю (глобалізація не тільки вносить зміни у рівні ієрархії економічної системи, а й обумовлює можливість і необхідність перехресних зв'язків між суб'єктами різних ієрархічних рівнів);
- динамічністю (глобалізація обумовлює прискорення виникнення, зміни відносин між суб'єктами взаємодії);
- інтенсивністю (глобалізація обумовлює посилення, з одного боку, напруженості відносин, що виникають внаслідок конфлікту інтересів);
- багатовекторністю (глобалізація обумовлює розширення та диверсифікацію напрямів, сфер взаємодії);
- керованістю (турбулентність і невизначеність, які породжуються глобалізацією, змушують суб'єктів постійно проводити моніторинг, здійснювати корегування поведінки залежно від особливостей контексту відносин, дій опонентів та ін. факторів).

Крім того, дослідження «Майбутня держава 2030: Глобальні мегатренди та їхній вплив на уряди» [12] породжує думку, що при аналізі системи факторів розвитку інноваційної інфраструктури не можна не враховувати непрямий, але достатньо сильний вплив таких зовнішніх універсальних факторів, що мають місце та прояв як на глобальному, так і на макрорівні:

Актуалізація проблеми зміни клімату, що призводить до необхідності урахування складної комбінації непередбачуваних змін навколишнього середовища. Актуальні рівні викидів CO₂ є занадто високими – вони вже на 14 % вище, аніж рівні, необхідні для досягнення показника на 2020 р. До 2050 р. витрати на боротьбу з поганими погодними умовами можуть скласти до 1 % ВВП на рік – це складе 720 млн дол. виходячи з суми світового ВВП за 2012 р. Адаптація до нового клімату у 2050 р., коли середня температура підвищиться на 2 °C, становитиме 70–100 млрд дол. на рік. При потеплінні на 2...3 °C: існує можливість висихання амазонських тропічних лісів; може статися неперворотне танення льодяного покриву у районі Гренландії; 20–50 % видів тварин загрожує вимирання. При потеплінні на 3...4 °C до 200 млн людей можуть втратити житло у зв'язку з підвищенням рівня моря, наслідками повеней і засух [12, с. 38–41].

Нарощення дефіциту ресурсів. За прогнозами, у 2030 р. у світі різниця між пропозицією і попиту на питну воду складе 40 %. Крім того, Міжнародне енергетичне агентство прогнозує зростання приблизно на 40 % глобального споживання енергії до 2030 р., яке буде викликано економічним зростанням, збільшенням населення та технологічним прогресом. Зростання попиту на харчові продукти і нестабільність темпів виробництва призведуть до подвоєння цін на харчі у період з 2010 по 2030 рр. До 2030 р. близько 1 млрд людей будуть проживати у районах, де буде спостерігатися дефіцит водних ресурсів, якщо застосовувати сценарій, згідно з яким виробництво буде вестися звичайними темпами [12, с. 42–45].

Прискорення процесу урбанізації. До 2030 р. майже дві третини населення світу житиме у містах. У 2013 р. – майже 50 %. Як свідчать результати дослідження [12], урбанізація не тільки створює значні можливості для соціального й економічного розвитку та для більш стійкої життєдіяльності, але й чинить тиск на інфраструктуру та ресурси, особливо енергоресурси. Витрати на глобальну інфраструктуру, необхідні для задоволення потреб урбанізації, у період з 2005 по 2030 рр. складуть, за оцінками, 41 трлн дол. США. Міста, що входять до 600 міст світу за рівнем зростання ВВП: є місцем проживання понад 20 % світового населення; виробляють 34 трлн дол. США, або понад 50 %, світового ВВП. Прогнозують майже удвічі збільшити свою частку у світовому ВВП до 2025 р., тобто досягти 65 трлн дол. США. На поточний момент 1 мільярд людей проживають у нетрях. Якщо не буде вжито необхідних заходів на боротьбу з бідністю міського населення, до 2030 року цей показник збільшиться вдвічі [12, с. 46–49].

Збільшення тривалості життя та зменшення народжуваності. Як свідчать результати дослідження [12], сьогодні у світі 8 % населення – особи у віці старше 65 років, у 2030 р. на частку зазначеної категорії населення буде припадати 13 %. 90 % молодого населення у всьому світі прожи-

ває у країнах, що розвиваються. У період з 2011 до 2030 рр. витрати на виплату пенсій зростуть у розвинених країнах на 1,3 % ВВП, у країнах, що розвиваються – на 2,2 % ВВП [12, с. 14–17].

Збільшення державного боргу у розвинених країнах. Як свідчать результати дослідження [12], державний борг у розвинених країнах швидко збільшувався протягом ХХІ ст. Чисте відношення суми боргу до ВВП (% ВВП) збільшилося: з 46,3 % у 2007 р. до 78,1 % у 2013 р. Якщо нинішні тенденції збережуться, то глобальний рівень чистого державного боргу становитиме 98 % від ВВП 2035 р. Існуючі прогнози до 2035 р. передбачають збільшення чистого боргу в середньому на 133 % від ВВП у країнах Євросони; 213 % ВВП у США; 386 % ВВП в Індії [12, с. 30–34].

Розширення можливостей для особистості та ін. Так, сьогодні глобальний рівень грамотності складає 84 %, становище жінок поліпшується, мільйони людей виходять з бідності, а Інтернет забезпечує платформу для розвитку кожного та надає змогу бути почутим і мобілізуватись. Сьогодні більше 27 % (2009 р. – 27 %) населення світу відноситься до середнього класу, у 2030 р. – 60 %, при цьому у 2030 р. 80 % представників середнього класу у всьому світі проживатиме в розвинених країнах (з 58 % у 2010 році – до 80 % у 2030 році). У 2030 р. 71 % населення світу буде проживати у країнах, де розподіл доходів збільшується. Відповідно до даних МВФ наявність такої ж значної чисельності жінок у складі числа працюючих, як і чоловіків, могла б підвищити економічне зростання: у США – на 5 %; у Японії – на 9 %; у Єгипті – на 34 %. У 2030 р. 50 % світу матимуть доступ до Інтернету (у 2012 р. – 34 %) [12, с. 18–21].

До найбільш значущих специфічних зовнішніх факторів розвитку інноваційної інфраструктури відноситься стан, особливості та потенціал розвитку національної інноваційної системи, ефективність державної інноваційної політики та фінансової підтримки.

До найважливіших універсальних внутрішніх факторів розвитку інноваційної інфраструктури належать стан та особливості її архітектури.

До найважливіших специфічних внутрішніх факторів розвитку інноваційної інфраструктури відносяться стан та особливості розвитку специфічних елементів інноваційної інфраструктури.

Імперативами розвитку інноваційної інфраструктури в умовах глобалізації є:

Перманентність її розвитку – забезпечення постійного, такого, що безперервно продовжується, розвитку інноваційної інфраструктури.

Конкурентність її розвитку – забезпечення конкурентного розвитку інноваційної інфраструктури. Під конкурентним розвитком інноваційної інфраструктури доцільно розуміти закономірну зміну, перехід інноваційної інфраструктури від одного якісного стану в інший, зумовлений станом, особливостями та трансформаціями, які відбуваються у зовнішньому конкурентному середовищі. Для забезпечення ефективного конкурентного розвитку інноваційної інфраструктури в цілому, її окремих елементів необхідно максимально коректно оцінити стан конкурентного середовища й альтернативи його еволюційних змін, визначити систему стратегічних дій конкурентів.

Сталість її розвитку – забезпечення сталого розвитку інноваційної інфраструктури. Під сталим розвитком доцільно розуміти поточну та майбутню спроможність інноваційної інфраструктури створювати та / або підтримувати розвиток, який дозволить забезпечити задоволення потреб суспільства при збереженні навколишнього середовища у глобалізованому світі конкуруючих економік.

Адаптивність її розвитку – забезпечення адаптації розвитку інноваційної інфраструктури до змін, які мають місце у зовнішньому та внутрішньому середовищі її розвитку.

Інгерентність розвитку – забезпечення внутрішньої узгодженості розвитку інноваційної інфраструктури із параметрами й особливостями розвитку національної інноваційної системи, у тому числі з її інституційною складовою.

Керованість її розвитку – розвиток інноваційної інфраструктури носить керований характер, що визначається природою інноваційної інфраструктури, метою та функціональним призначенням її розвитку.

Висновок. Систематизація авторських підходів до визначення та класифікації детермінантів розвитку інноваційної інфраструктури дозволила розділити їх множини на 10 груп; встановити, що синтез критеріїв позиції та специфіки дозволяє розширити межі теоретичного осмислення детермінантів інноваційної інфраструктури за рахунок визначення найбільш загальних, але водночас функціональних (для визначення можливості та особливостей керування впливу) груп факторів розвитку інноваційної інфраструктури, і, як результат, запропонувати авторський підхід до визначення їх переліку та класифікації. Відповідно до запропонованого авторського підходу множина детермінантів розвитку інноваційної інфраструктури може бути розділена на 4 групи: універсальні зовнішні фактори, універсальні внутрішні фактори, специфічні зовнішні фактори, специфічні внутрішні фактори. Ідентифікація множини детермінантів розвитку інноваційної інфраструктури дозволила виділити імперативи її розвитку. Основними імперативами розвитку інноваційної інфраструктури в умовах глобалізації є: перманентність, конкурентність, сталість, адаптивність, інгерентність, керованість її розвитку. Результати дослідження будуть використані у подальших роботах автора, присвячених вивченню ефективних інструментів і напрямів розвитку інноваційної інфраструктури України. Використання результатів проведеного дослідження під час удосконалення нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності, розробки стратегії інноваційного розвитку України, програм інноваційного розвитку, розвитку національної інноваційної системи, інноваційної інфраструктури, конкурентоспроможності країни дозволить підвищити ефективність державних зусиль у зазначених вище напрямках.

ЛІТЕРАТУРА

1. Егембердиева С., Азатбек Т., Аринова А. Модель оценки эффективности инновационной инфраструктуры Казахстана. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. №12 (138). С. 340–346.
2. Сафронова А. А., Дроздов В. Ф., Пантелеев А. М. Инновационная инфраструктура: методология формирования и развития : монография. М. : Палеотип, 2007. 140 с.
3. Waheed A. Innovation Determinants and Innovation as a Determinant: Evidence from Developing Countries. (Unpublished Doctor thesis). Maastricht University, Maastricht, Netherlands. URL: https://www.merit.unu.edu/training/theses/Waheed_abdul.pdf
4. Ицковиц Г. Тройная спираль. Университеты – предприятия – государство. Инновации в действии. Томск : Изд-во ТУСУР, 2010. 238 с. URL: <http://old.tusur.ru/export/sites/ru.tusur.new/ru/innovation/triplehelix/ickovic.pdf>
5. Furman J., Porter M., Stern S. The determinants of national innovative capacity. URL: <http://questromworld.bu.edu/jeffurman/files/2012/05/FPS-National-Innovative-Capacity-RP-2002.pdf>
6. Promising practices in building innovation infrastructure the role of innovation brokers. URL: <http://www.coecon.com/assets/roleinno vationbrokers.pdf>
7. Сімченко Н. О., Мохонько Г. А. Чинники розвитку інноваційно орієнтованого суспільства. *Економіка. Управління. Інновації. Серія : Економічні науки : електрон. наук. фах. вид.* 2011. № 2. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgijbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IM AGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/eui_2011_2_48.pdf
8. Бритько А. С. Теоретические основы оценки эффективности проектов инновационного развития экономических систем: факторы, проблемы, методические подходы, принципы. *Вестник Ленинградского государственного университета им. А. С. Пушкина. Серия «Экономика»*. 2013. № 1 (6). С. 97–110.
9. Керівництво з методології інновацій. Просування інновацій у промисловій інформатиці та в секторах вбудованих систем за допомогою створення мереж. URL: http://www.i3e.eu/innovation/MGI_low_UA.pdf
10. Анилионис Г. П., Зотова Н. А. Глобальный мир: единый и разделенный. Эволюция теорий глобализации. М. : Международного. 2005. 676 с.
11. Філіпенко А. С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність. Київ : Знання. 2007. 670 с.
12. Майбутня держава 2030: Глобальні мегатренди та їхній вплив на уряди. Жовтень, 2013 р. URL: https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2014/09/Future_State_2030_UA_v3.pdf
13. Преобразование нашего мира: Повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года. Резолюция, принятая Генеральной Ассамблеей 25 сентября 2015 года. URL: <http://www.un.org/ru/documents/ods.asp?m=A/RES/70/1>
14. Conflict Barometer. Heidelberg Institute for International Conflict Research. URL: <http://www.hiik.de/en/konfliktbarometer/index.html>
15. Козловець М. А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 2009. 558 с
16. Milanovic B. More or Less. *Finance & Development*. September 2011. Vol. 48, № 3. URL: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2011/09/pdf/milanovi.pdf>
17. Обзор мирового экономического и социального положения, 2010 год «Переоснащение мирового развития». Обзор. URL: <http://www.un.org/ru/development/surveys/docs/wess2010.pdf>
18. Ghemawat P., Altman S. DHL Global Connectedness Index 2016. The State of Globalization in an Age of Ambiguity. October 2016. URL: http://www.dhl.com/content/dam/downloads/g0/about_us/logistics_insights/gci_2016/DHL_GCI_2016_full_study.pdf
19. KOF Globalisation Index – KOF Swiss Economic Institute | ETH Zurich. URL: <http://globalization.kof.ethz.ch/>

20. Резнікова Н. В. Парадигма економічної незалежності країн в умовах глобалізації : автореф. дис. ... д-ра екон. наук 08.00.02. Київ, 2014. 39 с.

21. Большой экономический словарь / под ред. А. Н. Азрильяна. М. : Ин-т новой экономики. 2008. 1472 с.

22. Лобова С. В. Подход к организации выбора модели взаимодействия участников рынка. *Вестник Воронежского государственного университета. Серия : Экономика и управление*. 2014. № 4. С. 174–180.

23. Рекова Н. Ю. Генезис исследования взаимодействий в экономике. *Научный вестник Чернігівського державного інституту економіки і управління*. 2009. № 3 (4). С. 103–115.

REFERENCES

Anilionis, G. P., and Zotova, N. A. *Globalnyy mir: yedinyy i razdelennyy. Evolyutsiya teoriiy globalizatsii* [The global world: one and divided. Evolution of theories of globalization]. Moscow: Mezhdunar. otnosheniya, 2005.

Bolshoy ekonomicheskiy slovar [Great economic dictionary]. Moscow: In-t novoy ekonomiki, 2008.

Britko, A. S. "Teoreticheskiye osnovy otsenki effektivnosti proektov innovatsionnogo razvitiya ekonomicheskikh sistem: faktory, problemy, metodicheskiye podkhody, printsipy" [Theoretical bases of an estimation of efficiency of projects of innovative development of economic systems: factors, problems, methodical approaches, principles]. *Vestnik Leningradskogo gosudarstvennogo universiteta im. A. S. Pushkina. Seriya: Ekonomika*, no. 1 (6) (2013): 97-110.

"Conflict Barometer. Heidelberg Institute for International Conflict Research" <http://www.hiik.de/en/konfliktbarometer/index.html>

Filipenko, A. S. *Hlobalni formy ekonomichnoho rozvytku: istoriia i suchasnist* [Global forms of economic development: history and modern times]. Kyiv: Znannia, 2007.

Furman, J., Porter, M., and Stern, S. "The determinants of national innovative capacity" <http://questromworld.bu.edu/jeffurman/files/2012/05/FPS-National-Innovative-Capacity-RP-2002.pdf>

Ghemawat, P., and Altman, S. "DHL Global Connectedness Index 2016. The State of Globalization in an Age of Ambiguity. October 2016" http://www.dhl.com/content/dam/downloads/g0/about_us/logistics_insights/gci_2016/DHL_GCI_2016_full_study.pdf

Itskovits, G. "Troynaya spiral. Universitety - predpriyatiya - gosudarstvo. Innovatsii v deystvii" [Triple helix. Universities - enterprises - the state. Innovation in action]. <http://old.tusur.ru/export/sites/ru.tusur.new/ru/innovation/triplehelix/ickovic.pdf>

"Kerivnytstvo z metodolohii innovatsii. Prosvannia innovatsii u promyslovii informatytsi ta v sektorakh vbudovanykh system za dopomohoiu stvorennia merezh" [Guidance on Innovation Methodology. Advancement of innovations in industrial computer science and in the sectors of embedded systems through the creation of networks]. http://www.i3e.eu/innovation/MGI_low_UA.pdf

"KOF Globalisation Index - KOF Swiss Economic Institute | ETH Zurich" <http://globalization.kof.ethz.ch/>

Kozlovets, M. A. *Fenomen natsionalnoi identychnosti: vyklyky hlobalizatsii* [The phenomenon of national identity: the challenges of globalization]. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2009.

Lobova, S. V. "Podkhod k organizatsii vybora modeli vzaimodeystviya uchastnikov rynka" [Approach to the organization of the choice of the model of interaction of market participants]. *Vestnik Voronezhskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya : Ekonomika i upravleniye*, no. 4 (2014): 174-180.

"Maibutnia derzhava 2030: Hlobalni mehatrendy ta yikhniy vplyv na uriady" [Future Power 2030: Global Megatrends and Their Impact on Governments]. https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2014/09/Future_State_2030_UA_v3.pdf

Milanovic, B. "More or Less" Finance & Development. September 2011. <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2011/09/pdf/milanovi.pdf>

"Obzor mirovogo ekonomicheskogo i sotsialnogo polozheniya, 2010 god «Pereosnashcheniye mirovogo razvitiya». Obzor" [Review of the world economic and social situation, 2010 «Re-equipment of world development». Overview]. <http://www.un.org/ru/development/surveys/docs/wess2010.pdf>

"Preobrazovaniye nashego mira: Povestka dnya v oblasti ustoychivogo razvitiya na period do 2030 goda. Rezolyutsiya, prinyataya Generalnoy Assambleyey 25 sentyabrya 2015 goda" [Transformation of our world: An Agenda for Sustainable Development for the period up to 2030. Resolution adopted by the General Assembly on September 25, 2015]. <http://www.un.org/ru/documents/ods.asp?m=A/RES/70/1>

"Promising practices in building innovation infrastructure the role of innovation brokers" <http://www.coecon.com/assets/roleinnovationbrokers.pdf>

Rekova, N. Yu. "Genezis issledovaniya vzaimodeystviy v ekonomike" [Genesis of the study of interactions in the economy]. *Naukovyi visnyk Chernihivskoho derzhavnogo instytutu ekonomiky i upravlinnia*, no. 3 (4) (2009): 103-115.

Reznikova, N. V. "Paradyhma ekonomichnoy nezalezhnosti krain v umovakh hlobalizatsii" [Paradigm of economic neodependency of countries in the conditions of globalization]: *avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk 08.00.02*, 2014.

Safronova, A. A., Drozdov, V. F., and Panteleyev, A. M. *Innovatsionnaya infrastruktura: metodologiya formirovaniya i razvitiya* [Innovative infrastructure: the methodology of formation and development]. Moscow: Paleotip, 2007.

Simchenko, N. O., and Mokhonko, H. A. "Chynnyky rozvytku innovatsiino oriyentovanoho suspilstva" [Factors of development of innovation-oriented society]. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii. Seriya : Ekonomichni nauky*. 2011. http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgibis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/eui_2011_2_48.pdf

Waheed, A. "Innovation Determinants and Innovation as a Determinant: Evidence from Developing Countries" Maastricht University, Maastricht, Netherlands. https://www.merit.unu.edu/training/theses/Waheed_abdul.pdf

Yegemberdiyeva, S., Azatbek, T., and Arinova, A. "Model otsenki effektivnosti innovatsionnoy infrastruktury Kazakhstana" [Model for assessing the effectiveness of Kazakhstan's innovation infrastructure]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 12 (138) (2012): 340-346.